

□ **Cum s-a produs întâlnirea cu teatrul? A existat o afinitate, e o chestiune de temperament, o întâmplare sau o întâlnire care se înscrie pe orbita destinului?**

■ În ultimul timp am început să cred în destin. Teatrul cred că a fost destinul meu. Aveam 7-8 ani când mă duceam, în orașul în care m-am născut, Ploiești, la toate filmele care rula la cele șapte cinematografe. Vedeam fiecare film de trei-patru ori. Atunci s-a născut în mine atracția spre lumea fascinantă în care e posibil să trăiești mai multe vieți. Și de atunci am rămas fixat în această zonă, nu pot să descarc lumea scenei și a visului din mine. Când am s-o descarc, probabil că nici n-am să mai fiu.

□ **Într-o conferință de presă, regizorul Silviu Purcărete spunea că soarta teatrului este binemeritată: se transformă în cenușă pentru că e o meserie păcătoasă.**

■ Este o meserie în care clipele vieții se multiplică; actorul dăruiește ceva din viața lui rolurilor cărora le dă trup și chip. Ne naștem cu murim de foarte multe ori într-o viață. E greu, e oboșor, uneori chiar dureros. Existența noastră multiplă nu ne lasă în final nimic, rolul dispăre în clipa în care l-ai trăit. Nu poți să arăți mai târziu ce ai făcut, nu agonisești nimic. Orice rol, orice spectacol, cândva se sfârșește. Dar un om obișnuit nu are timp să-și dăruiască zilele tuturor aspectelor vieții, așa cum avem noi posibilitatea să-i arătăm pe scenă. Pământul ar fi urât și trist fără artiști. Gândiți-vă cum ar arăta un oraș ca Bucureștiul, cu teatrele închise. Ar semăna cu o cetate în stare de asediu. Într-un fel suntem sârbătoarea celor care ne înconjoară. Teatrul e un lucru bun, „descoperit bine“.

□ **Se pare că, uneori, o speranță îndelung trăită poate degenera într-o angoasă. S-a întâmplat să trăiești această trecere?**

■ Am trăit-o când s-a reprezentat pe scena Teatrului Național *Cyrano de Bergerac*. Am interpretat acest rol pe care l-am visat mai mult de 25 de ani: am avut o încălțătură emotivă și cerebrală, chiar și fizică atât de mare încât m-a împiedicat în anumite scene să ajung la starea necesară pentru a prezenta publicului acest rol. Dacă m-am mândrit cu ultimul act, atunci când l-am făcut, și am fost elogiat pentru interpretarea lui, nu același lucru l-aș spune sau mi-aș permite să-l cred despre restul piesei.

□ **Pentru că v-ați întors – chiar fugitiv – asupra trecutului, ne puteți spune dacă au existat regizori, roluri care v-au creat brusc deschideri spre o altă fațetă a personalității individuale și actoricești?**

■ Cu regizorul Horea Popescu am lucrat *Becket* de Anouilh, un spectacol care a făcut concurență filmului englezesc în care personajul era jucat de Richard Burton, iar rolul meu, Henric al II-lea, de O'Toole. Au fost oameni care au crezut că teatrul nu poate face concurență filmului, pentru că nu dispune de decoruri exterioare, de figurații uriașe, de montaje expresive. Și totuși publicul a venit în număr mare la această montare. Am colaborat cu Horea Popescu într-o armonie desăvârșită, am reușit să ne creăm un limbaj comun, foarte laconic, prin care atingeam zonele

fragile în construcția personajului. Mi-a schimbat foarte mult perspectiva de actor. Imaginația, această armă vie care decupează conturul unei stări, a amplificat personalitatea rolului din *Becket*. O astfel de deschidere sigură că e o fericire și ea nu se întâmplă decât atunci când o meriți. Însă pentru asta ar trebui să existe în teatru un plan valoric în ceea ce te privește, pentru a intra într-o anume scară a autorilor, a rolurilor, până a atinge culmea unei cariere, cum ar fi Hamlet. Dezvoltarea noastră a fost cam haotică, am jucat foarte multe roluri, dar la întâmplare.

Am avut, mai târziu, o întâlnire cu Anca Ovanec, când am jucat *Între patru ochi*, un spectacol elogiat de presă și de public. A fost primul rol care m-a proiectat puțin în teatrul modern, pentru că până atunci mare parte din rolurile pe care le-am făcut au fost de factură clasică. Fac iar un salt: rolul din *Domnul Cehov e îndrăgostit*, tot în regia Ancăi Ovanec. Îl interpretam chiar pe Cehov – cu boala lui, cu fantezia și bucuria lui de a trăi, cu grijile lui. M-a marcat destul de mult... De la el cred că mi s-a tras mai târziu rolul Gaev din *Livada de vișini*, care mi-a deschis o zonă nouă de sensibilitate și m-a purificat ca actor. Mi-a dat totuși un regret: acela că nu-mi pot face un „program Cehov“ pe termen lung.

□ **Ați făcut însă rolul principal din Familia lui John, o piesă cu atmosferă pronunțată cehoviană...**

■ ...și totuși extrem de activă, de prezentă. A ieșit un spectacol sobru, simplu, dar cu ținte precis lovite de noi la public. Cred că și această colaborare cu Ivan Helmer este inspirată de interpretarea din *Livada de vișini*. Deci am dreptate când spun că rolul Gaev mi-a deschis niște perspective. Dovadă că voi lucra cu Ivan Helmer *Platonov*. Într-un fel, rolul din *Livada de vișini* m-a făcut bogat.

□ **Teatrul v-a făcut întotdeauna bogat?**

■ Adevărul e că anii mei au zburat și viața s-a pliat aproape exclusiv pe ideea de a trece dintr-un rol în altul. Și cu felul acesta de a fi, cu ritmul pe care l-am avut în Teatrul Național... Am avut noroc în profesie și poate am avut mai puțin noroc dacă mă gândesc la viață, pentru că viața este una singură. Nu am cum să mă laud cu prea multe fapte pentru că eu am așteptat fiecare anotimp doar în legătură cu o premieră, sau cu repetițiile la o nouă piesă.

□ **Credeți că, în ciuda aparențelor, meseria de actor implică un fel de aștează spirituală?**

■ Absolut. Atunci când ești posedat de teatru nu mai ai timp pentru altceva. Este un domeniu acaparator. Dacă aș avea vreodată o discuție cu Dumnezeu și m-ar întreba dacă aș vrea să mai revin pe Pământ, i-aș spune da, dar cu o condiție: aceea de a face teatru.

□ **Viața se desfășoară între speranță și regrete. Aveți un mare regret și o mare speranță?**

■ Speranța ar fi pentru mine să pot să arăt publicului și colegilor mei tot ce am învățat în 40 de ani în acest Teatru Național, căruia cred că i-am dăruit toți anii mei, toată devoțiunea și dragostea mea. E aici un climat în care merită să trăiești. Aș fi bucuros dacă s-ar întâmpla să pot continua încă mulți ani și să joc ceea ce încă mai visez. În ceea ce privește regretul, e că nu am văzut destul cerul, pomii, natura...

□ **...decât cea omenească.**

■ Da. Dacă mă gândesc însă la public, pe el nu-l văd seara, ci mai mult în imaginația mea și la sfârșit de spectacol. N-am avut timp să văd lumea, în ciuda unor voiaje pe care le-am făcut. Când teatrul pune amprenta pe tine, te-a luat definitiv din toate celelalte stări ale vieții.

□ **Ce sens vedeți atribuit viitorului prin teatru: unul optimist, temperat, un sens al credinței pe care ați investit-o în profesia dumneavoastră?**

■ Teatrul nu se va putea despărți în mod esențial de linia destinului culturii noastre; a oamenilor, a spiritualității acestui popor. Cert e că nu va rămâne în urmă. Așa cum a slujit întotdeauna omul, îl va sluji și în viitor, cu aceeași credință că o societate poate crea „anticorpi“ pentru stările ce i-ar putea provoca o rămânere în urmă. Teatrul nu poate să nască mișcări fulminante, transformări fulgerătoare în om sau în afara lui. Nu poate decât să slujească ceea ce urmează să se întâmple în viitor în această țară. Și asta sunt convins că o va face.

ADINA BARDAȘ

Damian Crâșmaru în *Părinții teribili* de Cocteau la TNB